

Yksi elämä -eduskuntaverkoston kannanotto, 11.3.2021

Ylipainon ja lihavuuden ehkäiseminen vaativat yhteiskunnallisia päätöksiä

Tällä hetkellä Suomessa suurin osa aikuisista on vähintään lievästi ylipainoisia ja noin neljäsosa aikuisista on selvästi lihavia. Lihavuus lisääntyy iän myötä. Suomalaisista 2–16-vuotiaista tytöistä lihavia on neljä prosenttia ja pojista kahdeksan prosenttia. Suomalaisilla 17–29-vuotiailla naisilla ja miehillä vastaavat luvut ovat 19 prosenttia ja 17 prosenttia (THL 2020).

Lihavuudella on suuri kansantaloudellinen merkitys sairastavuuden, työelämässä jaksamisen, tuottavuuden, ennen aikaisen eläköitymisen, ikääntyneiden toimintakyvyn ja itsenäisen selviytymisen kannalta. Ylipaino aiheuttaa ilmiönä terveydenhuollolle lisäkustannukset, joiden arvioidaan olevan 1,4–7 prosenttia terveydenhuollon kokonaismenoista.

– Lihavuuden aiheuttamat sairaudet ovat pysäyttämässä suotuisaa kansanterveytemme kehitystä. Lihavuusepidemian kääntäminen laskuun on välttämätöntä. Tämä edellyttää sitä, että kaikessa päätöksenteossa niin kunnissa kuin eduskunnassa pyritään nykyistä tavoitteellisemmin luomaan yhdenvertaisia mahdollisuuksia ihmisille oman terveyden edistämiseen, vaatii eduskunnan Yksi elämä -verkoston puheenjohtaja, kansanedustaja Sari Sarkomaa (kok).

Ylipaino aiheuttaa esimerkiksi merkittävän osan ihmisillä todetusta uniapneasta. Arviolta jopa yli kymmenellä prosentilla suomalaisista on uniapnea.

– Yhteiskunnallisilla päätöksillä on vaikutettava vahvemmin elinympäristöön, jotta jokainen voi toteuttaa terveitä elämäntapoja. Esimerkiksi ”tunti liikuntaa päivässä” koululaisille on tärkeä ohjeistus, muistuttaa eduskunnan Yksi elämä -verkoston varapuheenjohtaja, kansanedustaja Ritva Elomaa (ps).

Ylipainon voimakas lisääntyminen on yhteiskunnallisten muutosten aiheuttama.

Elinympäristömme on muuttunut niin, että ruokatarjonta on entistä runsaampaa. Ruutuaika ja liikkuminen paikasta toiseen ilman lihasvoiman tarvetta ovat lisääntyneet. Lihavuus jakautuu Suomen väestössä epätasaisesti ja eniten sitä esiintyy vähemmän koulutetuilla ja heikommassa sosiaalisessa asemassa olevilla ihmisillä.

Hallitusohjelman kirjauksissa on tunnistettavissa useita keinoja, joilla voidaan edistää kansanterveyttä. Hallitusohjelmaan on esimerkiksi kirjattu lupaus selvittää mahdollisuus ottaa käyttöön terveyttä edistävä vero.

Me allekirjoittaneet järjestöt muistutamme yhdessä eduskunnan Yksi elämä -verkoston kanssa, että koska lihavuuden yleistymisen on seurausta yhteiskunnallisista muutoksista, sen torjumiseksi tarvitaan vaikuttavia yhteiskunnallisia päätöksiä.

– Suomessa on otettava käyttöön terveysperusteinen verotus, joka puuttuu liialliseen sokerin, suolan ja tyydyttyneen rasvan saantiin, linjaa SOSTE:n pääekonomisti Jussi Ahokas.

Suomen sosiaali ja terveys ry (SOSTE) on tehnyt esityksen veromalliksi, jonka tavoitteena on ohjata kulutusta ja elintarvikkeiden tuotekehitystä kansanterveyden näkökulmasta parempaan suuntaan.

Yksi elämä -eduskuntaverkosto

SOSTE ry

Syöpäjärjestöt

Sydänliitto

Diabetesliitto

MIELI Suomen Mielen terveys ry

Aivoliitto ry

Hengitysliitto

Filha

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim

Terve paino ry